

Upravljačka jedinica procesora računara Koncept

Upravljačka jedinica

- Upravlja prekidačima putem prekidačkih argumenata
- Drži stanje na linijama prekidača dok se ne obave naredbe
- **Upravljački registar – UR**
  - određuje mikro-naredbu, sadrži njen mašinski oblik
  - svaki od prekidačkih argumenata po 1 bit
- Dobavljanje i obavljanje mikro-naredbe
  - prvi i drugi poluciklus
  - logička promenljiva **takt T** (1-dobavljanje, 0-obavljanje)

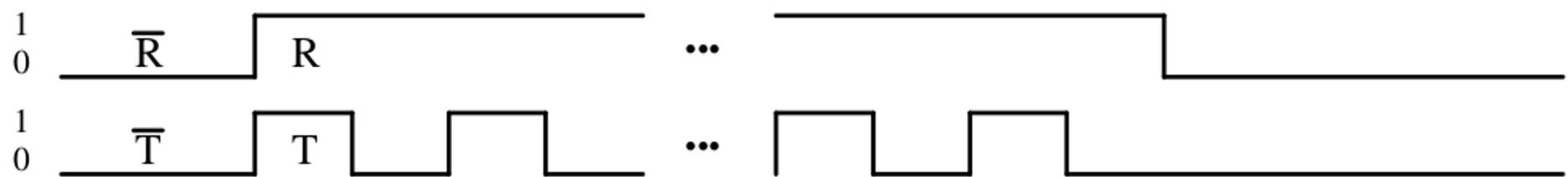

Mikro-programska memorija

- Broj lokacija – ukupan broj mikro-naredbi
  - 128 lokacija kod Koncepta
- Veličina lokacije – mašinski oblik mikro-naredbe
  - najnižih 7 bitova – adresa naredne mikro-naredbe
- **Registar sekvence** – RS
  - sadrži adresu naredne mikro-naredbe
(UR nije dostupan za čitanje u vreme upisivanja)

Početak aktivnosti

- Izvršavanje inicijalnog mikro-programa, sa adrese 0000000_2
- Anuliranje svih registara na počeku rada
  - logička promenljiva **radi R** služi za utvrđivanje rada procesora, povezana sa T – kada je $R = 0$, i T je 0

Naredni mikro-program

- Inicijalni mikro-program ➔ mikro-program dobavljanja
- Mikro-program dobavljanja ➔ mikro-program obavljanja, ali koji?
  - zavisi od tipa naredbe
  - 15 tipova naredbi = 4 bita
  - adresa mikroprograma = 7 bita

Analiza načina adresiranja narednog mikro-programa

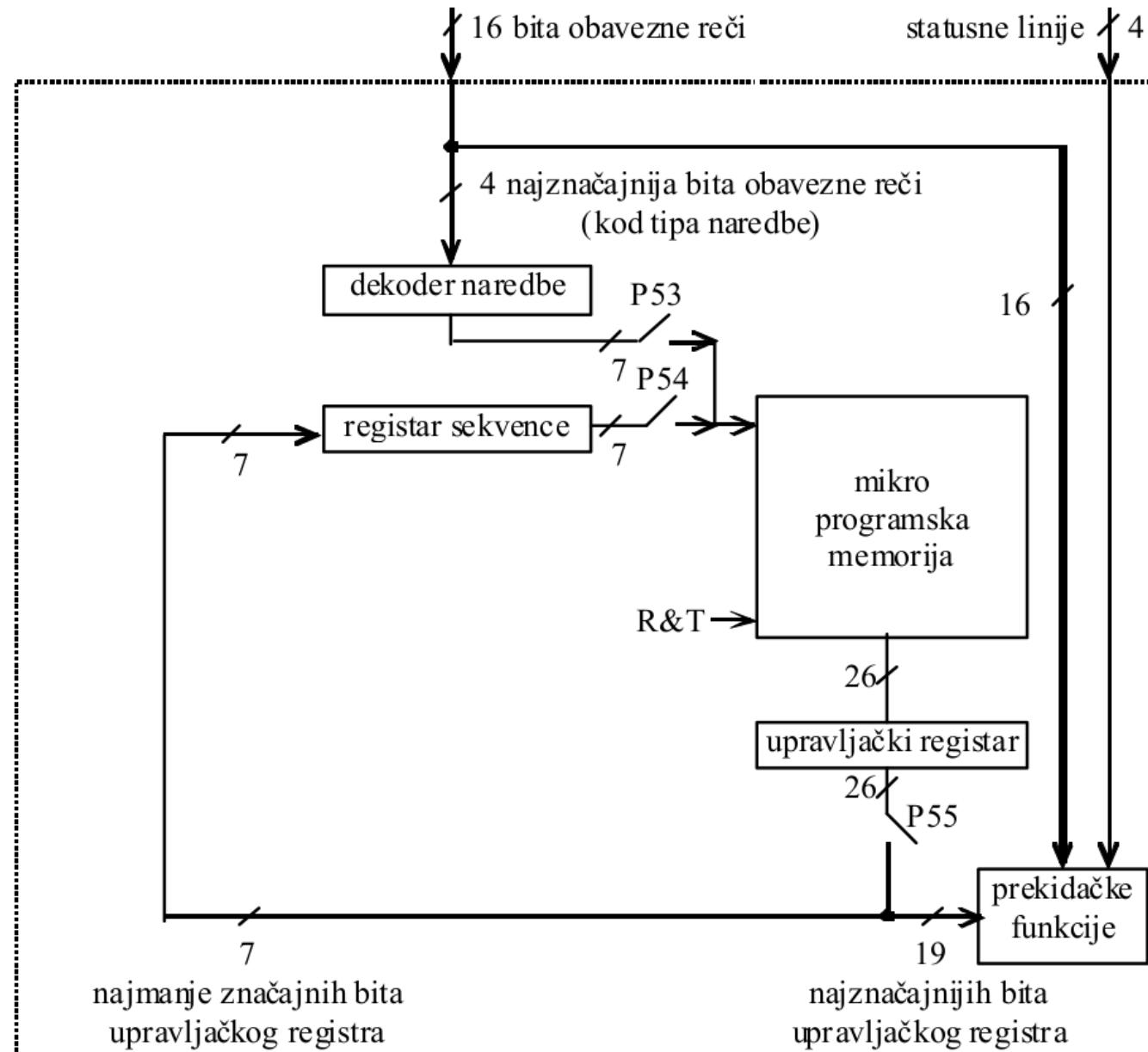
- Svaki mikro-program ima najviše 7 mikro-naredbi
  - ako “zaokružimo”, 8 lokacija je dovoljno za svaki
- Podela mikro-programske memorije na segmente od 8 lokacija = 16 segmenata = 4 bita određuje segment
  - nedovoljno za 15 mikro-programa obavljanja, mikro-program dobavljanja i inicijalni mikro-program
  - dovoljno ako poslednja dva stavimo u isti segment

Adresiranje mikro-programma

- Adresa segmenta
= kod tipa naredbe + 000_2
- Dekoder naredbe
- Poslednja mikro-naredba svakog mikro-programma obavljanja sadrži ulaznu adresu mikro-programa dobavljanja
- Mikroprogramska memorija je nepromenljiva

0000	000
00000001	
00000010	
00000011	
00000100	
00000101	
00000110	
00000111	
0001	000
0001001	
...	
0001111	
0010	000
0010001	
...	
0010111	
0011	000
0011001	
...	
0011111	
0100	000
...	
...	
1111111	

Organizacija upravljačke jedinice

Organizacija upravljačke jedinice

- R i T – zajednički argumenti prekidačkih funkcija
- Čitanje mikro-programske memorije: R&T
  - T – poluciklus dobavljanja
- Upis u registar sekvence (P55): R& $\sim$ T
  - $\sim$ T – poluciklus obavljanja
- P53 – adresa mikro-programske naredbe dolazi iz регистра naredbe, a nastaje u dekoderu naredbi
- P54 – adresa mikro-programske naredbe dolazi iz регистра sekvence

Upravljanje sa P53 i P54

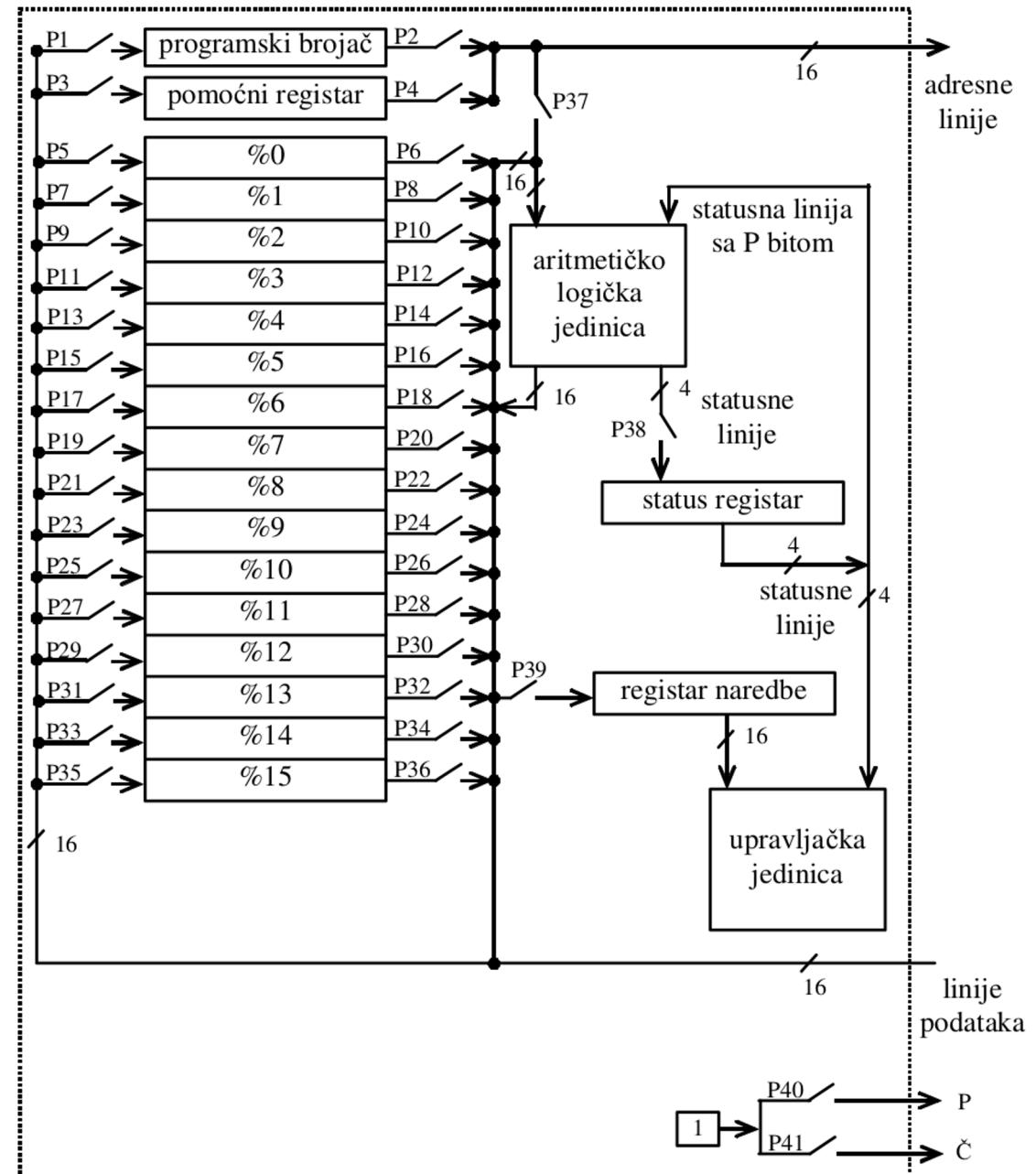
- P53 – zatvoren samo neposredno nakon mikro-programa dobavljanja
    - može se zatvoriti bilo kojom ulaznom adresom mikro-programa obavljanja, npr. adresom mikro-programa obavljanja I. tipa naredbi - 0001000_2
    - ove adrese dolaze samo iz dekodera naredbi, ne postoje u mikro-programsкоj memoriji
  - P53 i P54 su aktivni samo u poluciklusu dobavljanja
- IZA_DOBAVLJANJA =
 $\sim RS_6 \& \sim RS_5 \& \sim RS_4 \& RS_3 \& \sim RS_2 \& \sim RS_1 \& \sim RS_0$
- P53 = R&T&IZA_DOBAVLJANJA
- P54 = R&T& $\sim$ IZA_DOBAVLJANJA

Upravljanje sa P53 i P54

- Poslednja naredba mikro-programa dobavljanja u toku svog obavljanja ($\sim T$) postavi vrednost 0001000_2 u registar sekvence (P53 i P54 su otvoreni)
- U poluciklusu dobavljanja (T) se zatvara P53 i adresa iz dekodera naredbe određuje lokaciju mikro-programske memorije
- Ako se dobavlja baš adresa mikro-programa I. tipa naredbi, i to je u redu pošto će se u toku obavljanja njene prve mikro-naredbe ($\sim T$), izmeniti adresa u registru sekvence, što će isključiti P53 i uključiti P54

Organizacija procesora **KONCEPT**

- Aritmetičko-logička jedinica
  - Upravljačka jedinica
  - Registri posebne namene

Prekidači izvan upravljačke jedinice

- Njima upravljaju biti upravljačkog registra (ne računajući najnižih 7 bita)
- Stanje PI zavisi od UR_7 , i od ispunjenosti uslovnog skoka:

$R \& \sim T \& UR_7 \& (\sim USLOVNI\_SKOK | USLOV\_ISPUNJEN)$

$$USLOVNI\_SKOK = RN_{15} \& RN_{14} \& \sim RN_{13} \& RN_{12}$$

- (naredbe 13. tipa – kod 1101_2)

PI, ispunjenost uslova

D ₀ :	$\sim RN_{11} \& \sim RN_{10} \& \sim RN_9 \& \sim RN_8 \& N$	(SKOČI_ZA_==)
D ₁ :	$\sim RN_{11} \& \sim RN_{10} \& \sim RN_9 \& RN_8 \& \sim N$	(SKOČI_ZA_!=)
D ₂ :	$\sim RN_{11} \& \sim RN_{10} \& RN_9 \& \sim RN_8 \& P$	(SKOČI_ZA_<)
D ₃ :	$\sim RN_{11} \& \sim RN_{10} \& RN_9 \& RN_8 \& \sim P$	(SKOČI_ZA_>=)
D ₄ :	$\sim RN_{11} \& RN_{10} \& \sim RN_9 \& \sim RN_8 \& (\sim P \& \sim N)$	(SKOČI_ZA_>)
D ₅ :	$\sim RN_{11} \& RN_{10} \& \sim RN_9 \& RN_8 \& (P \mid N)$	(SKOČI_ZA_<=)
D ₆ :	$\sim RN_{11} \& RN_{10} \& RN_9 \& \sim RN_8 \& (M^V)$	(SKOČI_ZA_±_<)
D ₇ :	$\sim RN_{11} \& RN_{10} \& RN_9 \& RN_8 \& (\sim (M^V))$	(SKOČI_ZA_±_>=)
D ₈ :	$RN_{11} \& \sim RN_{10} \& \sim RN_9 \& \sim RN_8 \& (\sim (M^V)) \& \sim N$	(SKOČI_ZA_±_>)
D ₉ :	$RN_{11} \& \sim RN_{10} \& \sim RN_9 \& RN_8 \& ((M^V) \& N)$	(SKOČI_ZA_±_<=)
D ₁₀ :	$RN_{11} \& \sim RN_{10} \& RN_9 \& \sim RN_8 \& M$	(SKOČI_ZA_M)
D ₁₁ :	$RN_{11} \& \sim RN_{10} \& RN_9 \& RN_8 \& \sim M$	(SKOČI_ZA_NE_M)
D ₁₂ :	$RN_{11} \& RN_{10} \& \sim RN_9 \& \sim RN_8 \& V$	(SKOČI_ZA_V)
D ₁₃ :	$RN_{11} \& RN_{10} \& \sim RN_9 \& RN_8 \& \sim V$	(SKOČI_ZA_NE_V)

(relativni kod naredbe + kombinacija bitova statusnog registra NPMV)

USLOV_ISPUNJEN = D₀ | D₁ | D₂ | D₃ | D₄ | D₅ | D₆ | D₇ | D₈ | D₉ | D₁₀ | D₁₁ | D₁₂ | D₁₃

P2, P3, P4

- P2 izlazni prekidač iz programskog brojača
- P3 ulazni prekidač u pomoćni registar
- P4 izlazni prekidač iz pomoćnog registra
- Koriste se bitovi 8, 9 i 10 upravljačkog registra (UR_8 , UR_9 i UR_{10})

prekidač	funkcija
P2	$R \& \sim T \& UR_8$
P3	$R \& \sim T \& UR_9$
P4	$R \& \sim T \& UR_{10}$

Upravljanje registrima opšte namene

U upravljanju učestvuju:

- redni broj registra (biti 0-3 i 4-7 registra naredbe)
- UR_{11} i UR_{12} biraju jedan od dva operanda
- UR_{13} i UR_{14} biraju ulazni/izlazni prekidač

$REGISTAR_0:$	$(\sim RN_7 \& \sim RN_6 \& \sim RN_5 \& \sim RN_4 \& UR_{11}) \mid (\sim RN_3 \& \sim RN_2 \& \sim RN_1 \& \sim RN_0 \& UR_{12})$
$REGISTAR_1:$	$(\sim RN_7 \& \sim RN_6 \& \sim RN_5 \& RN_4 \& UR_{11}) \mid (\sim RN_3 \& \sim RN_2 \& \sim RN_1 \& RN_0 \& UR_{12})$
$REGISTAR_2:$	$(\sim RN_7 \& \sim RN_6 \& RN_5 \& \sim RN_4 \& UR_{11}) \mid (\sim RN_3 \& \sim RN_2 \& RN_1 \& \sim RN_0 \& UR_{12})$
$REGISTAR_3:$	$(\sim RN_7 \& \sim RN_6 \& RN_5 \& RN_4 \& UR_{11}) \mid (\sim RN_3 \& \sim RN_2 \& RN_1 \& RN_0 \& UR_{12})$
$REGISTAR_4:$	$(\sim RN_7 \& RN_6 \& \sim RN_5 \& \sim RN_4 \& UR_{11}) \mid (\sim RN_3 \& RN_2 \& \sim RN_1 \& \sim RN_0 \& UR_{12})$
$REGISTAR_5:$	$(\sim RN_7 \& RN_6 \& \sim RN_5 \& RN_4 \& UR_{11}) \mid (\sim RN_3 \& RN_2 \& \sim RN_1 \& RN_0 \& UR_{12})$
$REGISTAR_6:$	$(\sim RN_7 \& RN_6 \& RN_5 \& \sim RN_4 \& UR_{11}) \mid (\sim RN_3 \& RN_2 \& RN_1 \& \sim RN_0 \& UR_{12})$
$REGISTAR_7:$	$(\sim RN_7 \& RN_6 \& RN_5 \& RN_4 \& UR_{11}) \mid (\sim RN_3 \& RN_2 \& RN_1 \& RN_0 \& UR_{12})$
$REGISTAR_8:$	$(RN_7 \& \sim RN_6 \& \sim RN_5 \& \sim RN_4 \& UR_{11}) \mid (RN_3 \& \sim RN_2 \& \sim RN_1 \& \sim RN_0 \& UR_{12})$
$REGISTAR_9:$	$(RN_7 \& \sim RN_6 \& \sim RN_5 \& RN_4 \& UR_{11}) \mid (RN_3 \& \sim RN_2 \& \sim RN_1 \& RN_0 \& UR_{12})$
$REGISTAR_{10}:$	$(RN_7 \& \sim RN_6 \& RN_5 \& \sim RN_4 \& UR_{11}) \mid (RN_3 \& \sim RN_2 \& RN_1 \& \sim RN_0 \& UR_{12})$
$REGISTAR_{11}:$	$(RN_7 \& \sim RN_6 \& RN_5 \& RN_4 \& UR_{11}) \mid (RN_3 \& \sim RN_2 \& RN_1 \& RN_0 \& UR_{12})$
$REGISTAR_{12}:$	$(RN_7 \& RN_6 \& \sim RN_5 \& \sim RN_4 \& UR_{11}) \mid (RN_3 \& RN_2 \& \sim RN_1 \& \sim RN_0 \& UR_{12})$
$REGISTAR_{13}:$	$(RN_7 \& RN_6 \& \sim RN_5 \& RN_4 \& UR_{11}) \mid (RN_3 \& RN_2 \& \sim RN_1 \& RN_0 \& UR_{12})$
$REGISTAR_{14}:$	$(RN_7 \& RN_6 \& RN_5 \& \sim RN_4 \& UR_{11}) \mid (RN_3 \& RN_2 \& RN_1 \& \sim RN_0 \& UR_{12})$
$REGISTAR_{15}:$	$(RN_7 \& RN_6 \& RN_5 \& RN_4 \& UR_{11}) \mid (RN_3 \& RN_2 \& RN_1 \& RN_0 \& UR_{12})$

Upravljanje registrima opšte namene

Ulazni prekidači

prekidač	funkcija
P5	R&~T&REGISTER ₀ &UR ₁₃
P7	R&~T&REGISTER ₁ &UR ₁₃
P9	R&~T&REGISTER ₂ &UR ₁₃
P11	R&~T&REGISTER ₃ &UR ₁₃
P13	R&~T&REGISTER ₄ &UR ₁₃
P15	R&~T&REGISTER ₅ &UR ₁₃
P17	R&~T&REGISTER ₆ &UR ₁₃
P19	R&~T&REGISTER ₇ &UR ₁₃
P21	R&~T&REGISTER ₈ &UR ₁₃
P23	R&~T&REGISTER ₉ &UR ₁₃
P25	R&~T&REGISTER ₁₀ &UR ₁₃
P27	R&~T&REGISTER ₁₁ &UR ₁₃
P29	R&~T&REGISTER ₁₂ &UR ₁₃
P31	R&~T&REGISTER ₁₃ &UR ₁₃
P33	R&~T&REGISTER ₁₄ &UR ₁₃
P35	R&~T&REGISTER ₁₅ &UR ₁₃

Izlazni prekidači

prekidač	funkcija
P6	R&~T&REGISTER ₀ &UR ₁₄
P8	R&~T&REGISTER ₁ &UR ₁₄
P10	R&~T&REGISTER ₂ &UR ₁₄
P12	R&~T&REGISTER ₃ &UR ₁₄
P14	R&~T&REGISTER ₄ &UR ₁₄
P16	R&~T&REGISTER ₅ &UR ₁₄
P18	R&~T&REGISTER ₆ &UR ₁₄
P20	R&~T&REGISTER ₇ &UR ₁₄
P22	R&~T&REGISTER ₈ &UR ₁₄
P24	R&~T&REGISTER ₉ &UR ₁₄
P26	R&~T&REGISTER ₁₀ &UR ₁₄
P28	R&~T&REGISTER ₁₁ &UR ₁₄
P30	R&~T&REGISTER ₁₂ &UR ₁₄
P32	R&~T&REGISTER ₁₃ &UR ₁₄
P34	R&~T&REGISTER ₁₄ &UR ₁₄
P36	R&~T&REGISTER ₁₅ &UR ₁₄

P37-P41 (procesor) i P42-P44 (ALJ)

- Koriste se bitovi od broja 15 do broja 22 upravljačkog registra

prekidač	funkcija
P37	$R \& \sim T \& UR_{15}$
P38	$R \& \sim T \& UR_{16}$
P39	$R \& \sim T \& UR_{17}$
P40	$R \& \sim T \& UR_{18}$
P41	$R \& \sim T \& UR_{19}$
P42	$R \& \sim T \& UR_{20}$
P43	$R \& \sim T \& UR_{21}$
P44	$R \& \sim T \& UR_{22}$

Dekodiranje naredbe ALJ

- Na izbor naredbe utiču bitovi 8–15 registra naredbi

SABERI	$\sim RN_{15} \& \sim RN_{14} \& \sim RN_{13} \& RN_{12} \& \sim RN_{11} \& \sim RN_{10} \& \sim RN_9 \& \sim RN_8$
SABERI_P	$\sim RN_{15} \& \sim RN_{14} \& \sim RN_{13} \& RN_{12} \& \sim RN_{11} \& \sim RN_{10} \& \sim RN_9 \& RN_8$
ODUZMI	$\sim RN_{15} \& \sim RN_{14} \& \sim RN_{13} \& RN_{12} \& \sim RN_{11} \& \sim RN_{10} \& RN_9 \& \sim RN_8$
ODUZMI_P	$\sim RN_{15} \& \sim RN_{14} \& \sim RN_{13} \& RN_{12} \& \sim RN_{11} \& \sim RN_{10} \& RN_9 \& RN_8$
I	$\sim RN_{15} \& \sim RN_{14} \& \sim RN_{13} \& RN_{12} \& \sim RN_{11} \& RN_{10} \& \sim RN_9 \& \sim RN_8$
ILI	$\sim RN_{15} \& \sim RN_{14} \& \sim RN_{13} \& RN_{12} \& \sim RN_{11} \& RN_{10} \& \sim RN_9 \& RN_8$
UPOREDI	$\sim RN_{15} \& \sim RN_{14} \& RN_{13} \& \sim RN_{12} \& \sim RN_{11} \& \sim RN_{10} \& \sim RN_9 \& \sim RN_8$
DODAJ_1	$\sim RN_{15} \& \sim RN_{14} \& RN_{13} \& RN_{12} \& \sim RN_{11} \& \sim RN_{10} \& \sim RN_9 \& \sim RN_8$
ODBIJ_1	$\sim RN_{15} \& \sim RN_{14} \& RN_{13} \& RN_{12} \& \sim RN_{11} \& \sim RN_{10} \& \sim RN_9 \& RN_8$
NE	$\sim RN_{15} \& \sim RN_{14} \& RN_{13} \& RN_{12} \& \sim RN_{11} \& \sim RN_{10} \& RN_9 \& \sim RN_8$
LEVO	$\sim RN_{15} \& \sim RN_{14} \& RN_{13} \& RN_{12} \& \sim RN_{11} \& \sim RN_{10} \& RN_9 \& RN_8$
DESNO	$\sim RN_{15} \& \sim RN_{14} \& RN_{13} \& RN_{12} \& \sim RN_{11} \& RN_{10} \& \sim RN_9 \& \sim RN_8$

Dekodiranje naredbe ALJ

- Izbor naredbe ALJ – UR_{23}
- Aktiviranje konstante I – UR_{24}

prekidač	funkcija
P45	$R \& \sim T \& (SABERI\_P \mid ODUZMI\_P) \& UR_{23}$
P46	$R \& \sim T \& DESNO \& UR_{23}$
P47	$R \& \sim T \& LEVO \& UR_{23}$
P48	$R \& \sim T \& NE \& UR_{23}$
P49	$R \& \sim T \& ILI \& UR_{23}$
P50	$R \& \sim T \& I \& UR_{23}$
P51	$R \& \sim T \& (ODUZMI \mid ODUZMI\_P \mid UPOREDI \mid ODBIJ\_1) \& UR_{23}$
P52	$R \& \sim T \& (((SABERI \mid SABERI\_P \mid DODAJ\_1) \& UR_{23}) \mid UR_{24})$

Mašinski oblici mikro-programa

Inicijalni mikro-program

1. ciklus: $0000_{16} \rightarrow$ adresne linije
 $1 \rightarrow$ č (P41)
 linije podataka $\rightarrow$ programski brojač (P1)

lokacije mikro-programske memorije					
binarna adresa lokacije	binarni sadržaj lokacije			značenje jediničnih bita sadržaja lokacije	
	2	1	0	biti 25 -> 7	biti 6 -> 0
0000000	5432109876543210987	6543210		P41, P1	P54
0000001	00000010100000000010	0000010		P41, P39, P2	P54
0000010	0001010000100000010	0000011		P44, P42, P37, P2	P54
0000011	01000000000000000001	0001000		P52, P1	P53
0000100	00000000000000000000	0000000			
0000101	00000000000000000000	0000000			
0000110	00000000000000000000	0000000			
0000111	00000000000000000000	0000000			

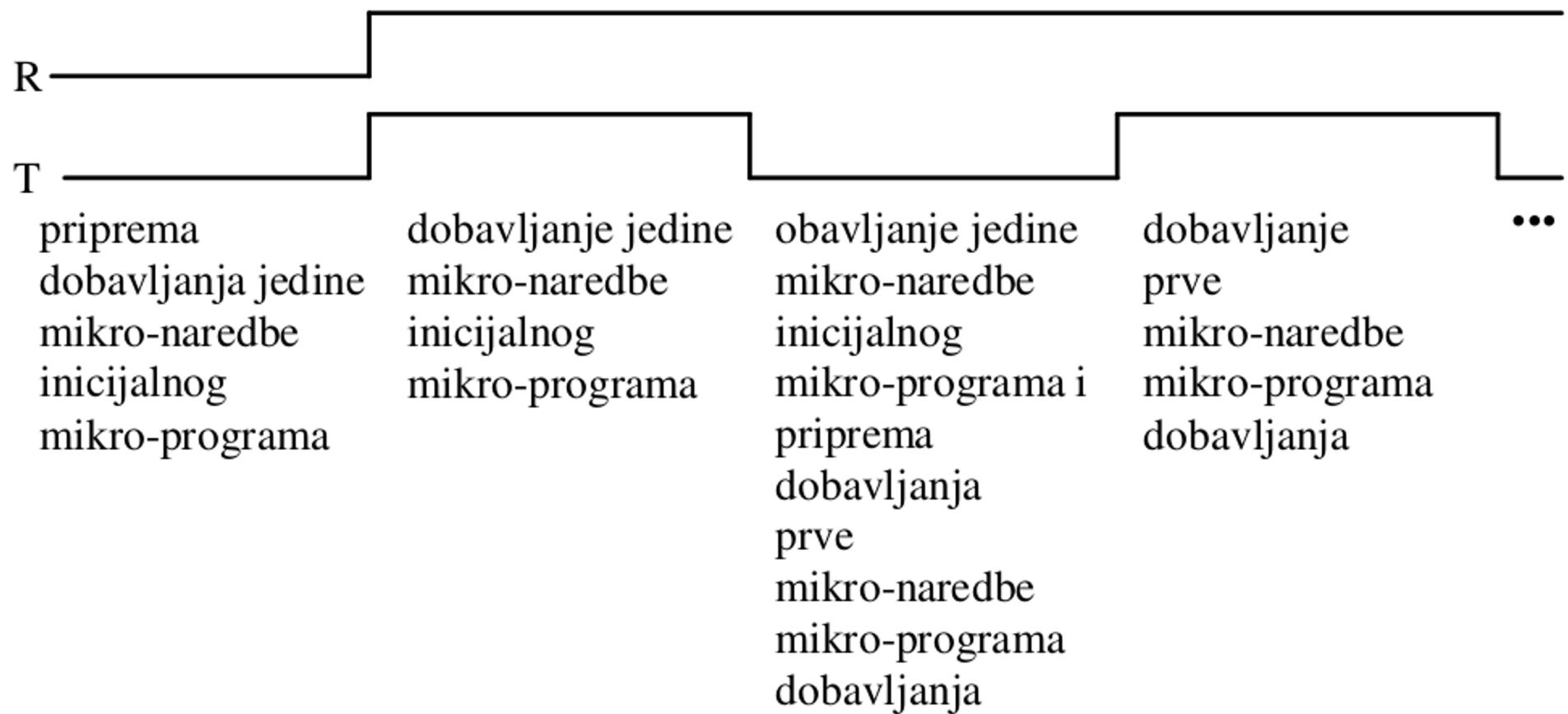
Mašinski oblici mikro-programa

- Mikro-program
dobavljanja**
- 1. ciklus: programski brojač → adresne linije (P2)
 $1 \rightarrow \text{č} (\text{P41})$
 linije podataka → registar naredbe (P39)
  - 2. ciklus: programski brojač → registar 1. podatka (P2, P37, P42)
 $1 \rightarrow \text{registar 2. podatka} (\text{P44})$
  - 3. ciklus: saberi (P52)
 linije podataka → programski brojač (P1)

lokacije mikro-programske memorije					
binarna adresa lokacije	binarni sadržaj lokacije			značenje jediničnih bita sadržaja lokacije	
	2	1	0	biti 25 -> 7	biti 6 -> 0
0000000	00000010000000000001	0000001	P41, P1		P54
0000001	00000010100000000010	0000010	P41, P39, P2		P54
0000010	0001010000100000010	0000011	P44, P42, P37, P2		P54
0000011	01000000000000000001	0001000	P52, P1		P53
0000100	00000000000000000000	0000000			
0000101	00000000000000000000	0000000			
0000110	00000000000000000000	0000000			
0000111	00000000000000000000	0000000			

Rad procesora Koncept

Na početku se anuliraju svi registri

Rad procesora Koncept

- Nule u registar sekvence → sadržaj prve lokacije mikro-programske memorije (adresa 0000000_2) u upravljački registar (inicijalni mikro-program)
- Izvršavanje inicijalnog mikro-programa
  - sadržaj prve lokacije memorije (adresa 0000_{16}) u programski brojač
  - sadržaj druge lokacije mikro-programske memorije (adresa 0000001_2) u upravljački registar → izvršavanje mikro-programa dobavljanja
- Izvršavanje mikro-programa dobavljanja → sadržaj lokacije na koju ukazuje programski brojač se smešta u registar naredbe